

met een rangnummer aan te duiden. Onder invloed van de eerste woorden van de omschrijving sprak men toen van het "zoveelste begin". Vandaar dan ook dat men bij de indeling van 's Heerwoutermansambacht over 41 beginnen spreekt.

Bronnen

- E. GOTTSCHALCK dr. his. Historische Geografie van West-Zeeuws-Vlaanderen. Vol. I.
M. COORNAERT lic. his. Historische Geografie van het West-Vrije.

GEDATEERDE HUIZEN IN OOSTENDE

door Germain BILLIET

Huizen met een geboortedatum zijn rariteiten. Ze vormen niet 1% van het totaal aantal huizen in Groot-Oostende : 18.200 op 1.1.1989 (volgens 'n betrouwbare bron). In een "ongedateerd landschap" trekken ze dus de aandacht. Maar hoe lang nog ? Want ook die soort is met uitroeiing bedreigd. Als de slopershamer - bijzonder bedrijvig de laatste jaren - zijn werk gedaan heeft verrijst de nieuwbouw zonder chronologisch merkteken. Dat laatste kan ook verdwijnen als de gevel een beurt krijgt. Je kunt dat jammer vinden want die tatouage is een oriëntatie in de tijd. Ze getuigt over 't algemeen van de uitbreiding van de stad want op de bouwplaats stond er voordien (meestal) niets.

Gedateerde huizen vertoonden vaak een zekere standing. Maar daarover valt te discussiëren. In elk geval die mode is voorbij. Nieuwbouw krijgt al decennien geen geboortevlek mee.

Ten gerieve van het nageslacht heb ik hier een lijst aangelegd die mij vele wandel- en slenterpartijtjes heeft gekost. Daarbij heb ik heel wat geleerd o.a. dat onze stad een onoverzichtelijke rijkdom aan bouwstijlen vertoont en dat - zoals elders - ook in de ex-Koningin der Badsteden - een groot aantal huizen te verloederen staan.

Mijn inventaris is niet volledig : Stene-dorp en Zandvoorde heb ik niet uitgeplozen. Bovendien heb ik wellicht fouten gemaakt. Daarvoor vraag ik excuus.

Vooraleer mijn register voor te leggen, een paar opmerkingen. Oostende is schamel bedeed met historische gebouwen. Het bezit nog (ondergronds) een getuige van vóór het allesverwoestende beleg (1601-1604), nl. de grondvesten van de Peperbus (eerste steenlegging 20 juli 1478). Verder bestaat er nog een huis uit 1729 en een uit 1765. Moloch Constructor heeft veel opgeruimd.

Verdwenen zijn (na W.O. II) : de herberg "In 't Zeepaard" uit 1699 (Brabantstraat 8) en het trapgevelhuisje uit 1741 (Christinastraat 67).

Op de hoek van de Christina- en Langestraat (nu :Wiener Caffee) bevond zich tot 1989, een laag gebouw waarin sinds 1906 het café-restaurant "A la Pantoufle" huisde en na W.O. II de Van's-danszaal. Buiten op de schoorsteen stond duidelijk 1611, een onwaarschijnlijk vroege datum, zo kort na 't beleg (cf. A. Van Caillie, Oud Oostende in Beeld 5 (1991), nrs. 46 en 101).

Opgedoeft zijn ook het hoekhuis (Steenbakkersstraat-Nieuwpoortsesteenweg, nu Coiffure Capri) dat van 1892 dateerde. In dezelfde

Steenbakkersstraat 46 heeft, sinds enkele jaren, de gevelrenovatie het geboortjaar 1906 geschraapt.

Aan de H. Serruyslaan (hoek Poststraat) werd een hotel-restaurant uit 1905 in 1991 gesloopt. In de Distellaan 1 (bakkerij Beel) werd in 1990 een inspringend huis uit 1925, verbouwd, met verwijdering van het bouwjaar.

Er zijn natuurlijk veel meer verdwijningen geweest.

En nu de lijst : met straat, nummer, datum, eventueel benaming.

De oude stad, nl. dat piepklein gedeelte van Groot-Oostende tussen Zeedijk, Kaai, Jozef II straat, H. Serruyslaan.

Langestraat	24	1765	The old Coach House of Le Fiacre
	91	1901	
A. Buylstraat	een complex van 5 huizen uit 1906, nl.		
	26	(Hulpiau)	
	28	(New Marcel)	
	30	(Superparfum) bovenaan, bij de aanzet van de 3de verdieping, de datum	
	32	(Lautrec)	
	34	(Vandaele)	
		(cf. N. HOSTYN, de Architecten Ch. PIL en H. CARBON. De Plate, 1977, nrs. 4-8).	
St-Sebast.str.	11	1901	
Kapellestr.	99	1921	
	85	1887	
	84	1924	(alle drie tussen Jozef II str en Vindictivel)
Christinastr.	63	1928	Agence Van Beckevoort
	86	1902	Brouwershuis - Brouwerij Het Kruis
	133	1924	
Capucijnenstr.	12	1921	Café Toulouse
	13	1903	Den Artiest
	38	1912	Herberg Zeegeuzen
	42	1729	The Old Spanish Inn (vroeger : Au Château d'Espagne - mooie foto daarvan, uit 1935, in De Zeewacht van 30.08.91).
Kaaistraat	59	1909	Kunstgalerij De Ketelaere
Kerkstraat	27	1911	Ter Linden
Witte Nonnenst.	2	1928	(hoek Kaaistraat)

Hazegras

Op het Ernest Feysplein staan, aan de westkant van het Stedel. Techn. Instituut, acht terdoodveroordeelden die al tien jaar op hun executie wachten. In De Plate (1980, november) heeft Jan DREESEN, bewogen, op hun dramatische toestand gewezen.

Die huizen, in Vlaamse neo-rennaissance, vroeger het sieraad van het Vandersweep - alias E. Feysplein, dateren van 1901-1908. Van links naar rechts of van noord tot zuid :

nr 3 en nr 4 : 1908; nr 5 en nr 6 : geen datum; nr 7 = In den Koophandel : geen datum; nr 8 = Hotel de la Gare : 1901; nr 9 (hoek Oesterbankstraat) = In de Hoop, later Hotel Espérance : 1901. Aan de Zuidhoek Oesterbankstraat en de Smet de Naeyerlaan : vroeger Les Neuf Provinces, nu Pacific : 1901. De huizen aan de overkant

van het plein, de Smet de Naeyerlaan nrs 1, 3, 5, 7 en 9, in dezelfde tijd en in dezelfde stijl opgetrokken en door Jan DREESEN vermeld, zijn al geruime tijd gesloopt om plaats te maken voor de residentie Boekanier.

Verder op de de Smet de Naeyerlaan :

64	1929	Haar Verlangen
70	1929	
88	1933	

Verlaatstr. 30 1925

Van H. Serruyslaan-Stockholmstr. tot Petit Paris-Sportstraat

Stockholmstr.	23	1899	
	25	1899	
	27	1899	
Ieperstraat	23	1894	Den Overloop
	42	1903	
	35	1898	(in Romeinse cijfers - de gewezen Leopoldschool)
Gentstraat	9	1899	Villa Yvonne
	13	1899	Villa Louise
Pr. Stefaniepl.	29	1897	
Clementinapl.	26	1925	
	42	1912	
	44	1912	
Kemmelbergstr.	9	1895	
	13	1893	
	29	1891	Villa Magdeleine
	18	1892	
	20	1892	Villa des Camélias
	32	1896	Villa Tabora
Spilliaertstr.	6-8	1887	
Muscarstraat	5	1929	
	12	1906	
	17	1900	
	18	1901	
	20	1901	Lust in Hoven
	22	1901	Villa Neptune
	28	1902	Villa Michel-Henriette
	32	1902	
	34	1902	? (datum geschonden)
	36	1907	
	40	1909	
	38	1902	
	42	1905	
E. Laponstraat	6	1901	

Torhoutsestwg. tussen Leopold I plein en Petit Paris

	52	1900	Villa Elza
	54	1891	
	49	1902	
	78A	1893	restaur.-brasserie Petit Paris
Koninginnelaan	21	1900	
	27	1900	

Koninginnelaan	42	1899	
	44	1900	
	51	1911	Gewezen pension Willems
Wellingtonstr.	68	1903	
Velodroomstr.	9.9A	1900	
	48	1903	Beau Séjour
	56	1907	Villa Anna
	58	1907	Villa Yvonne
	64	1906	
	63	1906	
M. Theresiastr.	4	1900	Villa Corinne
	19	1902	Villa Roger
	54	1924	
Fr. Musinstr.	3	1901	
	19	1904	
Sportstraat	11	1924	
	13	1906	Villa Marie-José
	15	1906	
	19	1906	Villa Dora
	23	1904	
	27	1904 of 1906	Villa Nos Enfants
	31	1904	Villa Suzanne
	29	1906 ?	(overschilderd)

Van Petit Paris - Sportstraat tot Westerkwartier

Prinsenlaan	18	1930	Villa Simone
	22	1930	Villa Stéphanie
	24	1930	L'Escale
	45	1935	
Frère Orbanstr.	30	1926	
	58	1928	Villa Jacqueline
Plantenstr.	6	1931	Villa Louise
	72	1928	Villa Marie-Louise
Oude Molenstr.	12	1927	
Moerasstr.	2	1929	Villa Edegar
Mac Leodplein	2	1946	
Leffingestr.	80	1927	
	200	1912	
Gerststraat	82	1924	
	84	1924	
	133	1931	
	135	1930	? (onduidelijk)
	67	1930	
Nieuwlandstr.	13	1935	
Stuiverstr.	172	1923	
Leeuwerikenstr.	16	1906	
Nijverheidstr.	54	1947	
Vrijheidstr.	14	1911	
Gelijkheidstr.	88	1934	
Torhoutsestwg.	250	1909	

Duivenhokstr.	28	1924	
	32	1924	
	42	1924	

Nieuwpoortsesteenweg

8	1885	Le Châtelet
16	1889	Hondenkapsalon
21	1894	't Kaashoekje
96	1925	
203	1925	
263	1926	
282	1930	Café Boxegem
371	1903	Villa Sylvie
487	1907	Kunstatelier G. Michiels
669	1907	Herberg De Welkom

Mariakerke

Vredestraat	51	1924	
Steense Dijk	709	1932	
Aartshertogstr.	77	1894	Villa Mon Rêve (cf. L. BOUQUILLON en W. PIETERS : Mariakerke, Aartshertogstr. 77 in Rond de kiosk, 2e jg. nr. 2, 1991, met 4 foto's)
Esdoornlaan	16	1934	Garage
Duinhelmstr.	31	1925	Villa Florence
Dorpstr.	69	1906	
Zeedijk	100	1899	Die villa (naast de Kraal) gebouwd enkele jaren vóór het meisjespensionaat (Sacré Coeur) werd eerst in 1968 door het Hog. Techn. Inst. aangekocht en tenslotte geïntegreerd in het complex van de Kath. Ind. Hogeschool (opgericht 1978).

Een lepel commentaar

1. Van de gedateerde huizen werd het gros gebouwd vóór 1914 en ongeveer een derde tijdens het interbellum. Na W.O. II trof ik er maar twee aan, nl. Mac Leodplein 2 uit 1946 en Nijverheidstr. 54 uit 1947. Dat laatste jaartal komt ook voor op de verbouwde vleugel van het Klein College in de Euphr. Beernaertstr. Die afkeer voor het aanbrengen van het bouwjaar wortelt blijkbaar in de existentiële angst om ostentatief te verouderen. Maar daartegen helpt toch geen kruid.

2. Je merkt duidelijk de westwaartse expansie van de stad in het laatste decennium van de 19e en in het eerste van de 20ste eeuw. Dateren is dan sterk in.

Stockholmstr. : 1899 - Ieperstr. : 1894-1903 -
 Gentstraat : 1899 - de twee "squares" : 1897-1912 -
 Kemmelbergstr. : 1891-1896 - Spilliaertstr. : 1887 -
 Euphr. Beernaertstr. : 1897-1899 - Muscarstr. : 12
 gedateerde huizen tussen 1900 en 1909 - E. Laponstr. :
 1901 - Koninginnelaan : 1899-1900 - Velodroomstr. :
 6 gedateerde huizen tussen 1900 en 1907 - M. There-
 siastraat : 1900-1902 - Fr. Musinstr. : 1901-1904 -
 Sportstr. : 7 huizen tussen 1904 en 1906.

Tot de "oudsten", aan het begin van de Nieuwpoortsestwg., behoren : Petit Paris (restaurant) 1893 - Le Châtelet 1885 - Nieuwpoortsestwg. 16 : 1889 en ibid. 21 : 1894. Verrassend vroeg verschijnen : Leeuwerikenstr. 16 : 1906 en Vrijheidstr. 14 : 1911.

De oudste "getuigen" uit het gewezen Mariakerke zijn : Zeedijk 100 : 1899 - Nieuwpoortsestwg. 371 : 1903 - ibid. 487 en 699, beide uit 1907 - en Dorpstraat 69 : 1906.

DE EERSTE OOSTENDSE PATISSIERS WAREN ZWITSERS

door Daniël FARASYN

Sinds eeuwen hebben bakkers onze voorouders voorzien van het dagelijks brood. Bij feestelijke gelegenheden zorgden zij er voor dat koeken, pasteien en taarten op tafels konden geplaatst worden.

Tot het einde van de 18e eeuw werd er in onze gewesten geen onderscheid gemaakt tussen de gewone bakkers die doorgaans brood uit hun ovens haalden en pasteibakkers die zich vooral toelegden op het opmaken van taarten.

Dit onderscheid kwam er eerst na 1780. Als hoofdoorzaak van het ontstaan van een aparte klasse van bakkers, de pasteibakkers, kan aangehaald worden de tijdelijk relatief hogere welvaart die onze streken toen kenden. Oostende b.v. werd toen overspoeld door rijke handelsslui die geld te over hadden voor luxeartikelen, o.m. taarten. Dank zij een grotere vraag naar gebak kon een groep banketbakkers ontstaan en zich handhaven. Ook niet vreemd aan deze scheiding ontstaan in het bakkersberoep was het feit dat Jozef II in 1783 een groot aantal kloosters opdoekte. In een aankondiging in de "Gazette van Gend" dd. 10 juli 1783 maakte de Gentse "suykerbakker" L. LAVENDY uit de Donkersteeg duidelijk een allusie op de impact van de kloostersluitingen op het ontstaan van een afzonderlijke pasteibakkersberoep. Hij liet weten :

"Dewijl de kloosters in welke men gewoon was tot het gerief van het publicq verscheyde slagh van suykergebak te maeken vernietigd zyn zo is 't, dat L. Lavendy aen een ider bekend maekt dat hy de volgende geleyen en confituren op het keurlykste toebereyd en voor eene redelyken prys met groot en kleyn gewigt het gemeen daervan zal gerieven te weten; geley van genever- en kruisbessen, van krieken en framboisen, van groningappelen, van renetten, van barbarissen, van granaatappelen, van citroenen, van oragnieappelen, verscheyde van peiren, van quepeiren en meer andere, alle soorten van drooge confituren, fruyten in Franschen brandewyn, suykerkoeks-kens als van campanwortels, van anjelieren, van pruymkens en stuks-kens van que- en groeningsappelen alsook de volgende vloeybare banketten ofte confituren te weten confiture van abrikozen, van krieken, van violetbloemen, van framboisen, van orangniebloemen, van persiken, van druiven, van okkernoten, van queperen, van bergamotten, van mirabellen, van barbarissen, van reine claudee, van citroenen, van oragnieappelen en meer andere".

Hiermede maakte deze Gentse "suykerbakker" réclame bij een ruim publiek en bij pasteibakkers voor zijn rijk assortiment nodig voor het opmaken van allerhande fruittaarten (1).

De eerste "pataciers", "pâtisseries-confiseurs", "pâtisseries", "suykerbakkers" of "taartebakkers" die zich als dusdanig te Oostende